

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2023
(OR. en)

9650/23

Διοργανικός φάκελος:
2023/0012(NLE)

SOC 334
EMPL 217

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)
Αποδέκτης:	Συμβούλιο
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Έκδοση

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 26 Ιανουαρίου 2023, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Συνθήκες αναγνωρίζουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι, ο οποίος υπογραμμίζεται και από την υπ' αριθ. 8 αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή τον Μάρτιο του 2021, υπογραμμιζόταν η ανάγκη ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο και απευθυνόταν έκκληση να καταβληθούν ενισχυμένες προσπάθειες για να στηριχθεί η κάλυψη μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων και να αποτραπεί η μείωση του αριθμού των μελών και της οργανωτικής πυκνότητας των κοινωνικών εταίρων.

2. Η παρούσα πρόταση βασίζεται στο άρθρο 292 σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής ένωσης (ΣΛΕΕ), εκ των οποίων το δεύτερο επιτρέπει στην Ένωση να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της εκπροσώπησης και της συλλογικής υπεράσπισης των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών, συμπεριλαμβανομένης της συνδιαχείρισης. Σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 2, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα.

II. ΕΞΕΤΑΣΗ

3. Η Επιτροπή παρουσίασε την πρόταση κατά τη συνεδρίαση της Ομάδας «Κοινωνικά θέματα» στις 3 Φεβρουαρίου 2023. Η Ομάδα εξέτασε την πρόταση κατά τις συνεδριάσεις της στις 22 Φεβρουαρίου, στις 31 Μαρτίου, στις 26 Απριλίου και στις 22 Μαΐου 2023. Κατά τη συνεδρίαση της EMA στις 31 Μαΐου 2023, το συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας ως έχει στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος έλαβε ομόφωνη στήριξη και υποβλήθηκε προς έκδοση στο Συμβούλιο (EPSCO) της 12^{ης} Ιουνίου 2023.
4. Το κείμενο της σύστασης αναθεωρήθηκε κατά τη διάρκεια της εξέτασης στα προπαρασκευαστικά όργανα. Αλλαγές έγιναν κυρίως προκειμένου να ληφθεί υπόψη ότι οι δομές και οι παραδόσεις του κοινωνικού διαλόγου διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η διατύπωση προσαρμόστηκε στο γεγονός ότι πρόκειται για σύσταση και όχι για δεσμευτική νομική πράξη.

Αναφορές στη χρήση παρεκκλίσεων από τις συλλογικές συμβάσεις απαλείφονται από το διατακτικό. Οι μηχανισμοί που σχετίζονται με την παρακολούθηση και τις ενέργειες σε συνέχεια της σύστασης αναδιαμορφώθηκαν σημαντικά, προκειμένου να καταστεί λιγότερο επαχθής η διαδικασία αυτή και να εναρμονιστεί με τις υφιστάμενες διαδικασίες.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

5. Βάσει των ανωτέρω, το Συμβούλιο (EPSCO) της 12ης Ιουνίου 2023 καλείται να εκδώσει την πρόταση ως έχει στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο στ),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του της 24ης Οκτωβρίου 2019, με τίτλο «Το μέλλον της εργασίας: η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τη διακήρυξη της εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ», ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν τις επικαιροποιημένες συμβάσεις και πρωτόκολλα της ΔΟΕ. Το Συμβούλιο καλεί επίσης τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να ενισχύσουν τον κοινωνικό διάλογο σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές του, συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής συνεργασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση του μέλλοντος της εργασίας και στην οικοδόμηση κοινωνικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων μέσω της αποτελεσματικής αναγνώρισης του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης και της εξέτασης των επαρκών κατώτατων μισθών, είτε αυτοί είναι νομοθετημένοι είτε αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης.
- (2) Στην κοινή δήλωση του 2016 σχετικά με μια νέα αρχή για τον κοινωνικό διάλογο, που υπογράφηκε στις 27 Ιουνίου 2016 από την Επιτροπή, την ολλανδική Προεδρία του Συμβουλίου και τους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους, οι διακλαδικοί και κλαδικοί κοινωνικοί εταίροι σε ενωσιακό επίπεδο δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τις προσπάθειες και να αξιολογήσουν την ανάγκη για περαιτέρω δράσεις στο πλαίσιο των αντίστοιχων κοινωνικών διαλόγων τους, ώστε να προσεγγίσουν συνδεδεμένα μέρη στα κράτη μέλη που δεν καλύπτονται ακόμη και να ενισχύσουν τον αριθμό των μελών και την αντιπροσωπευτικότητα τόσο των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και των οργανώσεων των εργοδοτών.

- (3) Η υπ' αριθμόν 8 αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ορίζει ότι πρέπει να ζητείται η γνώμη των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών στους τομείς της οικονομίας, της απασχόλησης και των κοινωνικών ζητημάτων, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Επίσης πρέπει να ενθαρρύνονται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις επί ζητημάτων που τους αφορούν, με σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος ανάληψης συλλογικής δράσης. Στον πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων δηλώνεται επίσης ότι πρέπει να ενθαρρύνεται η στήριξη που αποσκοπεί στην αύξηση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων να προωθούν τον κοινωνικό διάλογο. Στο πλαίσιο της κοινωνικής δέσμευσης του Πόρτο¹ κλήθηκαν επίσης όλοι οι σχετικοί φορείς να προωθήσουν τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο ως δομικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και να τον ενισχύσουν σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, κλαδικό και εταιρικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις βάσει των διάφορων μοντέλων που υπάρχουν στα κράτη μέλη.
- (4) Στο ψήφισμά του σχετικά με έναν ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, της 19^{ης} Ιανουαρίου 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει τη σημασία που έχει το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης και δράσης, ως θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναμένει επίσης από την Επιτροπή να κλιμακώσει την απτή στήριξή της στην ενίσχυση και τον σεβασμό του κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα και όλους τους τομείς, ιδίως σε εκείνους όπου αυτός δεν είναι επαρκώς αναπτυγμένος, λαμβάνοντας όμως υπόψη διάφορες εθνικές πρακτικές. Στο ψήφισμά του σχετικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές πολιτικές της ζώνης του ευρώ, της 10ης Οκτωβρίου 2019, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δηλώνει ότι ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι καίριας σημασίας για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών που μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης, και ζητεί μια συντονισμένη πρωτοβουλία σε επίπεδο Ένωσης για την επέκταση της κάλυψης των συλλογικών συμβάσεων στους εργαζομένους σε πλατφόρμες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί επίσης τα κράτη μέλη, όπου χρειάζεται, να ενισχύσουν τις ευκαιρίες για συλλογικές διαπραγματεύσεις.

¹ Η κοινωνική δέσμευση του Πόρτο υπογράφηκε στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο στις 7 Μαΐου 2021 από την πορτογαλική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τους κοινωνικούς εταίρους σε επίπεδο ΕΕ και την κοινωνική πλατφόρμα, με σκοπό την ενίσχυση της δέσμευσης για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (<https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/porto-social-commitment>).

- (5) Με βάση την κατευθυντήρια γραμμή 7 της απόφασης (ΕΕ) 2022/2296² του Συμβουλίου καλούνται τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους για να διαμορφωθούν δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, να εξισορροπηθούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις, και να διασφαλιστεί η έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και πολιτικών σε θέματα απασχόλησης, κοινωνικά και, κατά περίπτωση, οικονομικά θέματα, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης για την ενίσχυση των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Με την εν λόγω κατευθυντήρια γραμμή καλούνται επίσης τα κράτη μέλη να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που τους αφορούν, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος ανάληψης συλλογικής δράσης. Στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης για το 2019³ υπενθυμίζεται ότι, σε ένα πλαίσιο μείωσης της κάλυψης από συλλογικές διαπραγματεύσεις, οι πολιτικές ενίσχυσης των θεσμικών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων θα μπορούσαν να είναι επωφελείς σε χώρες όπου ο κοινωνικός διάλογος είναι ανεπαρκής ή έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Στην ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη του 2022⁴ υπογραμμίζεται ότι η συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερομένων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχία του συντονισμού και της εφαρμογής της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης. Παρότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και συμμετέχουν δεόντως στη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών, έχουν εκδοθεί αρκετές ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου προς άλλα κράτη μέλη σε σχέση με τη βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και/ή την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

² Απόφαση (ΕΕ) 2022/2296 του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (ΕΕ L 304 της 24.11.2022, σ. 67).

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2019: Για μια ισχυρότερη Ευρώπη απέναντι στην παγκόσμια αβεβαιότητα», COM/2018/770 final.

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022», COM(2021) 740 final.

- (6) Η Επιτροπή ανακοίνωσε, στο σχέδιο δράσης της για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁵, πρωτοβουλία για την υποστήριξη του κοινωνικού διαλόγου σε ενωσιακό και σε εθνικό επίπεδο. Στο εν λόγω σχέδιο δράσης υπογραμμίστηκε επίσης ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο και επισημάνθηκε ότι απαιτούνται ενισχυμένες προσπάθειες για να στηριχθεί η κάλυψη μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων και να αποτραπεί η μείωση όσον αφορά τον αριθμό των μελών και την οργανωτική πυκνότητα των κοινωνικών εταίρων.
- (7) Ο κοινωνικός διάλογος, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, αποτελεί καίριο και επωφελές εργαλείο για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, καθώς προωθεί την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα, την ανταγωνιστικότητα, τη σταθερότητα και τη βιώσιμη και συμπεριληπτική μεγέθυνση και ανάπτυξη. Ο κοινωνικός διάλογος διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του μέλλοντος της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες τάσεις που επικρατούν σε σχέση με την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογία, τη δημογραφία και την κλιματική αλλαγή. Τα κράτη μέλη με ισχυρά πλαίσια κοινωνικού διαλόγου και ευρεία κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων τείνουν να έχουν πιο ανταγωνιστικές και ανθεκτικές οικονομίες.
- (8) Η πείρα δείχνει ότι ο κοινωνικός διάλογος συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων. Οι οικονομίες έγιναν πιο ανθεκτικές μετά την κρίση του 2008, όταν οι κοινωνικοί εταίροι μπόρεσαν να διαχειριστούν και να προσαρμόσουν εγκαίρως τις δομές των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η πρόσφατη κρίση της νόσου COVID-19 κατέδειξε ότι ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για την ισόρροπη διαχείριση κρίσεων και για την εξεύρεση αποτελεσματικών πολιτικών μετριασμού και ανάκαμψης. Πέρα από την ανθρωπιστική κρίση, ο απρόκλητος και αδικαιολόγητος επιθετικός πόλεμος της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας οδήγησε σε πρωτοφανείς αυξήσεις των τιμών των τροφίμων και της ενέργειας. Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση ορισμένων από αυτές τις προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την ένταξη των ατόμων που προσπαθούν να διαφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία καθώς και από άλλες συγκρούσεις εισερχόμενοι στην αγορά εργασίας της Ένωσης και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την προσαρμογή των μισθών και των συλλογικών συμβάσεων.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων», COM(2021) 102 final.

- (9) Οι συνεχιζόμενες τεχνολογικές αλλαγές, η αυξανόμενη αυτοματοποίηση και η πράσινη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα συντελούνται με ταχείς ρυθμούς σε ολόκληρη την οικονομία, με ποικίλες επιπτώσεις σε διάφορους κλάδους, επαγγέλματα, περιφέρειες και χώρες. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων είναι ζωτικός, όσον αφορά τη συμβολή τους, μέσω διαλόγου, διαπραγματεύσεων και κοινής δράσης, κατά περίπτωση, στην πρόβλεψη, την αλλαγή και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών συνεπειών των προκλήσεων της οικονομικής αναδιάρθρωσης και της συνεχιζόμενης διττής μετάβασης. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του σχεδίου RePowerEU, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα⁶ καλεί τα κράτη μέλη να εγκρίνουν και να εφαρμόσουν, ενδεχομένως σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, κατά περίπτωση, ολοκληρωμένες και συνεκτικές δέσμες μέτρων πολιτικής, υιοθετώντας μια προσέγγιση που αφορά το σύνολο της κοινωνίας και κάνοντας βέλτιστη χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης.
- (10) Οι ρυθμίσεις και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας την ιστορία, τους θεσμούς και την οικονομική και πολιτική κατάσταση της εκάστοτε χώρας. Για να είναι αποτελεσματικός ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να υπάρχουν, μεταξύ άλλων, μοντέλα εργασιακών σχέσεων στο πλαίσιο των οποίων οι κοινωνικοί εταίροι να μπορούν να διαπραγματεύονται καλόπιστα και να εφαρμόζουν αυτόνομα τις πρακτικές τους όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τη συμμετοχή των εργαζομένων. Στις συνθήκες που ευνοούν την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου συγκαταλέγονται η ύπαρξη ισχυρών, ανεξάρτητων συνδικαλιστικών οργανώσεων και οργανώσεων εργοδοτών που διαθέτουν τις κατάλληλες τεχνικές δυνατότητες· η πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο· η δέσμευση εκ μέρους όλων των μερών για συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο· ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η διαθεσιμότητα κατάλληλης θεσμικής στήριξης και ο σεβασμός της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

⁶ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, 2022/C 243/04 (EE C 243 της 27.6.2022, σ. 35).

- (11) Ο κοινωνικός διάλογος περιλαμβάνει τριμερείς και διμερείς διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις, στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του διαλόγου σε διακλαδικό, κλαδικό και επιχειρηματικό επίπεδο ή σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Ο εθνικός τριμερής κοινωνικός διάλογος φέρνει σε επαφή κυβερνήσεις, εργαζομένους και εργοδότες για να συζητήσουν δημόσιες πολιτικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και άλλες αποφάσεις που επηρεάζουν τους κοινωνικούς εταίρους. Οι τριμερείς διαβουλεύσεις μπορούν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των τριμερών εταίρων και να επιτύχουν συναίνεση ως προς τις σχετικές εθνικές πολιτικές. Μια τριμερής προσέγγιση πρέπει να θεμελιώνεται σε ισχυρό διμερή κοινωνικό διάλογο. Προκειμένου να βελτιωθούν οι τριμερείς διαδικασίες, έχει καίρια σημασία να καταστήσουν οι κυβερνήσεις πιο διαφανή τη διαδικασία χάραξης πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών που αφορούν την ποιότητα των ευκαιριών κατάρτισης και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας.
- (12) Οι διμερείς διαπραγματεύσεις, ιδίως οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, πραγματοποιούνται μεταξύ οργανώσεων εργαζομένων και οργανώσεων εργοδοτών, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή πρακτική. Ως οργάνωση εργαζομένων νοείται γενικά η συνδικαλιστική οργάνωση, η οποία συγκροτείται από την ένωση εργαζομένων ή από άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις, ή και τα δύο, με σκοπό την προώθηση και την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική. Ως οργάνωση εργοδοτών νοείται η οργάνωση της οποίας τα μέλη είναι μεμονωμένοι εργοδότες, άλλες ενώσεις εργοδοτών ή και τα δύο και έχει συσταθεί με σκοπό την προώθηση και την υπεράσπιση των συμφερόντων των μελών της, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική.

- (13) Σύμφωνα με τη σύμβαση 135 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με την προστασία των αντιπροσώπων των εργαζομένων, η οποία έχει κυρωθεί επί του παρόντος από 24 κράτη μέλη, αντιπρόσωποι των εργαζομένων μπορούν να είναι πρόσωπα που αναγνωρίζονται ως τέτοια δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας ή πρακτικής, είτε είναι αντιπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων, δηλαδή αντιπρόσωποι που ορίζονται ή εκλέγονται από συνδικαλιστικές οργανώσεις ή από μέλη τέτοιων οργανώσεων· είτε εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, δηλαδή αντιπρόσωποι που εκλέγονται ελεύθερα από τους εργαζομένους της επιχείρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των εθνικών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων ή των συλλογικών συμβάσεων και των οποίων τα καθήκοντα δεν περιλαμβάνουν δραστηριότητες που οι οικείες χώρες αναγνωρίζουν ως αποκλειστικές αρμοδιότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Όταν στην ίδια επιχείρηση υπάρχουν τόσο αντιπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, η εκπροσώπηση αυτή δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να υπονομεύονται οι θέσεις των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των αντιπροσώπων τους. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των εκλεγμένων αντιπροσώπων και των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των αντιπροσώπων τους.
- (14) Η αμοιβαία αναγνώριση των κοινωνικών εταίρων και η νομοθετική αναγνώριση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων των εργοδοτών από τις αρχές κάθε κράτους μέλους έχουν καίρια σημασία για ένα επιτυχές πλαίσιο συλλογικών διαπραγματεύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα ποια οργάνωση ή ποιες οργανώσεις θα τους εκπροσωπούν. Σε ορισμένα κράτη μέλη η αναγνώριση αυτή περιορίζεται στις οργανώσεις που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να είναι αντικειμενικά και αναλογικά και να καθορίζονται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους. Θα πρέπει να αξιολογούνται στο πλαίσιο διαδικασίας έγκρισης που να είναι ανοικτή και διαφανής και να μην παρεμποδίζει την πλήρη ανάπτυξη των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Ελλείψει συνδικαλιστικής εκπροσώπησης σε επίπεδο επιχείρησης, οι συλλογικές συμβάσεις μπορούν να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να συνάπτονται από τους αντιπροσώπους που οι εργαζόμενοι έχουν ελεύθερα εκλέξει και εξουσιοδοτήσει, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.

- (15) Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν να καλύπτουν ζητήματα που σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των μισθών, των ωρών εργασίας, των ετήσιων επιδομάτων, της ετήσιας άδειας, της γονικής άδειας, της κατάρτισης, της ασφάλειας και υγείας στην εργασία, καθώς και άλλα θέματα που αφορούν τους κοινωνικούς εταίρους. Ως εκ τούτου, οι συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την πρόληψη των εργασιακών συγκρούσεων, τη βελτίωση των μισθών και των συνθηκών εργασίας και τη μείωση των μισθολογικών ανισοτήτων. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις αποτελούν καίριο εργαλείο προκειμένου οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες να προσαρμοστούν ευκολότερα στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας. Επίσης, είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση του σχεδιασμού και του καθορισμού νέων στοιχείων προστασίας των εργαζομένων, όπως το δικαίωμα αποσύνδεσης από την εργασία, ή τη βελτίωση υφιστάμενων στοιχείων, όπως οι ίσες ευκαιρίες, η προστασία από τη βία και την παρενόχληση στην εργασία, η κατάρτιση και η διά βίου μάθηση, η βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και η αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων απροσδόκητων κρίσεων, όπως η πανδημία COVID-19.
- (16) Η λειτουργία ενός συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων καθορίζεται από έναν συνδυασμό χαρακτηριστικών, όπως η χρήση ρητρών *erga omnes* και η επέκταση των συλλογικών συμβάσεων και της μέσης διάρκειάς τους, η χρήση της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης, η ιεράρχηση των κανόνων και η χρήση πρακτικών παρέκκλισης, είτε από συλλογικές συμβάσεις είτε από νομοθετικές διατάξεις, καθώς και τα ποσοστά πυκνότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών. Μεγάλη ποικιλομορφία διέπει τις προσεγγίσεις ως προς τις ρήτρες *erga omnes* και τις διοικητικές επεκτάσεις στα κράτη μέλη, σύμφωνα με την νομοθεσία και την πρακτική καθενός. Ένα εύρυθμο σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων περιλαμβάνει τον σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων, διαδικασίες για τη συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών και την επίλυση διαφορών μεταξύ των μερών.
- (17) Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν να πραγματοποιούνται σε διάφορα επίπεδα. Οι διαπραγματεύσεις μπορεί να είναι σε μεγάλο βαθμό αποκεντρωμένες και να πραγματοποιούνται κυρίως σε επίπεδο επιχειρήσεων, να είναι ιδιαίτερα συγκεντρωτικές και να πραγματοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, ή να πραγματοποιούνται σε ενδιάμεσα επίπεδα, όπως σε κλαδικό ή περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται όλο και περισσότερο σε πλείστα επίπεδα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κλαδικές συμφωνίες ή οι συμφωνίες σε επίπεδο επιχείρησης ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καθοριστεί από οργανισμούς υψηλότερου επιπέδου, ενώ σε άλλες περιπτώσεις, οι κλάδοι ή οι επιχειρήσεις ακολουθούν τα πρότυπα που έχουν καθοριστεί σε άλλον κλάδο. Ως εκ τούτου, ο συντονισμός μεταξύ των επιπέδων διαπραγμάτευσης αποτελεί βασικό πυλώνα των συστημάτων συλλογικών διαπραγματεύσεων.

- (18) Στα περισσότερα κράτη μέλη, τα ποσοστά συλλογικών διαπραγματεύσεων τείνουν να είναι υψηλότερα για τους εργαζομένους με συμβάσεις αορίστου χρόνου και για όσους εργάζονται σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις ή σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως ο δημόσιος τομέας. Γενικά, οι εργαζόμενοι σε μικρές επιχειρήσεις είναι λιγότερο πιθανό να καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις εργασίας, καθώς οι επιχειρήσεις αυτές συχνά δεν έχουν την ικανότητα διαπραγμάτευσης συμφωνίας σε επίπεδο επιχείρησης ή επειδή σε αυτόν τον χώρο εργασίας δεν υπάρχει συνδικαλιστική οργάνωση ή άλλη μορφή εκπροσώπησης των εργαζομένων. Η οργάνωση των εργαζομένων είναι ιδιαίτερα δύσκολη σε καταστάσεις άτυπης απασχόλησης και οι περισσότερες από τις νεότερες μορφές απασχόλησης πάσχουν από έλλειψη εκπροσώπησης. Η σημαντική έλλειψη εκπροσώπησης αυτών των τύπων εργαζομένων μπορεί να αποδοθεί, αφενός, στο κόστος της εκπροσώπησης τους και, αφετέρου, στην ευελιξία όσον αφορά τον χρόνο και τον τόπο εργασίας, γεγονός που δυσχεραίνει την οργάνωση αυτού του μάλλον κατακερματισμένου εργατικού δυναμικού από τους εκπροσώπους των εργαζομένων. Η αύξηση των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων θα τους βοηθούσε να βελτιώσουν περαιτέρω τη συμβολή τους στη χάραξη πολιτικής ενώ θα διαμορφώνονταν επίσης ικανότητες για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου και συλλογικών διαπραγματεύσεων. Οι δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων βοηθούν κατά κανόνα τους κοινωνικούς εταίρους να διευρύνουν τη βάση των μελών τους, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης της τεχνολογίας, της παροχής νέων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων σε σχολικό ή πανεπιστημιακό επίπεδο, να βελτιώσουν τις δυνατότητές τους σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού και διοίκησης, να προωθήσουν ικανότητες με γνώμονα τη διαδικασία, και να υποστηρίξουν την οργανωσιακή τους ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης, τεχνικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης και χρηματοδότησης. Η ανάπτυξη ικανοτήτων είναι πρωτίστως μια διαδικασία από τη βάση προς την κορυφή, η οποία εξαρτάται από τη βούληση και τις προσπάθειες των ίδιων των κοινωνικών εταίρων, που είναι οι πλέον κατάλληλοι για να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους και να υποδείξουν τα μέτρα που λαμβάνουν ήδη για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους. Οι προσπάθειες αυτές μπορούν στη συνέχεια να συμπληρωθούν και/ή να υποστηριχθούν από τις δημόσιες αρχές, καθώς και με τη χρήση ενωσιακής χρηματοδότησης, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

- (19) Ορισμένα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για τη στήριξη του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων με τους εξής τρόπους: με τη διεύρυνση των ευκαιριών για κοινωνικό διάλογο· με την προώθηση της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και του σεβασμού της συμβατικής τους ελευθερίας· με την ενθάρρυνση κοινών γνωμοδοτήσεων, προγραμμάτων και έργων· με τη συμμετοχή στην τακτική ανταλλαγή πληροφοριών· με την προώθηση της κατάρτισης σε θέματα διαπραγμάτευσης· με την πρόβλεψη εναλλακτικών μηχανισμών επίλυσης των διαφορών, όπως η συνδιαλλαγή, η διαμεσολάβηση και η διαιτησία, και με την ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων από αντίποινα ή διακρίσεις ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες συλλογικών διαπραγματεύσεων.
- (20) Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη, ο κοινωνικός διάλογος δέχεται πιέσεις. Ενώ η πυκνότητα των εργοδοτικών οργανώσεων παραμένει σχετικά σταθερή, παρότι παρουσιάζει πτωτική τάση σε αρκετά κράτη μέλη, η πυκνότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων μειώνεται κατά μέσο όρο σε όλη την Ένωση. Επιπλέον, το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις (κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων) είναι χαμηλό στα περισσότερα κράτη μέλη και, παρά τις διάφορες στρατηγικές που υιοθετούν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις για την επέκταση της εμβέλειάς τους σε άτυπες μορφές απασχόλησης, το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία 30 έτη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υφιστάμενοι κανόνες ενδέχεται να παρουσιάζουν κενά με δυνητικά επιζήμιες επιπτώσεις στον κοινωνικό διάλογο. Τα κενά αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν: αυστηρές προϋποθέσεις αντιπροσωπευτικότητας· παρέμβαση στη διαδικασία διαπραγμάτευσης ή αδικαιολόγητους περιορισμούς στα θέματα των συλλογικών διαπραγματεύσεων· ακατάλληλη οριοθέτηση των οικονομικών τομέων η οποία αποκλείει τη δημιουργία δομών συλλογικών διαπραγματεύσεων κλαδικού επιπέδου· μη εφαρμογή των συλλογικών συμβάσεων· αναποτελεσματικά μέτρα προστασίας από τις διακρίσεις κατά των συνδικαλιστικών οργανώσεων· αναποτελεσματικές διαδικασίες διαβούλευσης· έλλειψη εποικοδομητικού πνεύματος στις διαπραγματεύσεις και απουσία διαπραγματευτικών ικανοτήτων ή πλήρους συμμετοχής στις διαδικασίες διαβούλευσης.

- (21) Η αντιπροσωπευτικότητα και οι ικανότητες των εθνικών κοινωνικών εταίρων πρέπει επίσης να ενισχυθούν με σκοπό την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των αυτόνομων συμφωνιών των κοινωνικών εταίρων που έχουν συναφθεί σε ενωσιακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή για να διασφαλιστεί ότι θεσπίζεται ένα πλαίσιο που ευνοεί τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, και να εξασφαλιστεί ότι οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι διαθέτουν επαρκείς ικανότητες ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικά στη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου σε ενωσιακό επίπεδο και στην εφαρμογή, σε εθνικό επίπεδο, των συμφωνιών-πλαίσια που υπογράφονται από τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο.
- (22) Η οδηγία 2014/24/ΕΕ⁷ σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, η οδηγία 2014/25/ΕΕ⁸ σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και η οδηγία 2014/23/ΕΕ⁹ σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης απαιτούν από τα κράτη μέλη να σέβονται το συνδικαλιστικό δικαίωμα και το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων σύμφωνα με τη σύμβαση 87 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος και τη σύμβαση 98 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικού δικαιώματος και συλλογικών διαπραγματεύσεων.
- (23) Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι μια συλλογική σύμβαση που καλύπτει αυτοαπασχολούμενους παρόχους υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει προκύψει από διάλογο μεταξύ της διοίκησης και των εργαζομένων σε περίπτωση που οι πάροχοι των υπηρεσιών είναι «ψευδο-αυτοαπασχολούμενοι» και συνεπώς βρίσκονται σε κατάσταση αντίστοιχη με εκείνη των εργαζομένων¹⁰. Επιπλέον, επιβεβαίωσε ότι «δεν είναι πάντοτε εύκολο, στη σύγχρονη οικονομία, να αποσαφηνιστεί αν κάποιος αυτοαπασχολούμενος πρέπει όντως να εξομοιωθούν με επιχειρήσεις»¹¹.

⁷ EE L 94 της 28.3.2014, σ. 65.

⁸ EE L 94 της 28.3.2014, σ. 243.

⁹ EE L 94 της 28.3.2014, σ. 1.

¹⁰ Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014, FNV Kunsten Informatie en Media κατά Staat der Nederlanden, C-413/13, EU:C:2014:2411, σκέψεις 31 και 42.

¹¹ Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014, FNV Kunsten Informatie en Media κατά Staat der Nederlanden, C-413/13, EU:C:2014:2411, σκέψη 32.

- (24) Στις κατευθυντήριες γραμμές της σχετικά με την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων¹², η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, κατά την άποψή της, οι συλλογικές συμβάσεις μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων που βρίσκονται σε κατάσταση αντίστοιχη με εκείνη των εργαζομένων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ· και ότι η Επιτροπή δεν θα παρεμβαίνει εναντίον συλλογικών συμβάσεων μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων που βρίσκονται σε ανισορροπία όσον αφορά τη διαπραγματευτική τους ισχύ έναντι του ή των αντισυμβαλλομένων τους.
- (25) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹³ διατηρεί την υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν την ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην εφαρμογή των πολιτικών που υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+) και ενισχύει την υποχρέωση στήριξης της ανάπτυξης ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν ενδεδειγμένο ποσό από τους πόρους του ΕΚΤ+ για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Στο άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη για τα οποία έχει εκδοθεί στον τομέα αυτόν ειδική ανά χώρα σύσταση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον το 0,25 % των πόρων τους από το ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για τον σκοπό αυτόν.
- (26) Η παρούσα σύσταση θα στηρίζει την εφαρμογή της υπ' αριθ. 8 αρχής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Ενθαρρύνει μέτρα προσαρμοσμένα στους εθνικούς κανόνες και στις εθνικές παραδόσεις και πρακτικές και, ως εκ τούτου, σέβεται τις εθνικές ιδιαιτερότητες καθώς και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων. Η παρούσα σύσταση συμπληρώνει και δεν θίγει τις υφιστάμενες πράξεις σε ενωσιακό επίπεδο. Επιπλέον, η παρούσα σύσταση λαμβάνει υπόψη τις ειδικές συνθήκες των κρατών μελών και αναγνωρίζει ότι η επιλογή επιμέρους μέτρων για την εφαρμογή της μπορεί να καθορίζεται από τις συνθήκες αυτές.

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους» 2022/C 374/02 (ΕΕ C 374 της 30.9.2022, σ. 2).

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24^{ης} Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

- (27) Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνεται επίκληση της παρούσας σύστασης για να δικαιολογηθεί η μείωση του επιπέδου στήριξης που παρέχεται ήδη στον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, εντός των κρατών μελών. Επίσης, η παρούσα σύσταση δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν δραστικότερα μέτρα στήριξης και πιο προηγμένες διατάξεις για τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, από εκείνες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σύσταση.
- (28) Η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών όσον αφορά το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα για απεργία και το δικαίωμα για ανταπεργία (λοκ-άουτ), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 153 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ, καθώς και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «Κοινωνικός διάλογος»: όλες οι μορφές διαπραγμάτευσης, διαβούλευσης ή ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ εκπροσώπων κυβερνήσεων, εργοδοτών και εργαζομένων, για θέματα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν την οικονομική και κοινωνική πολιτική καθώς και την πολιτική απασχόλησης, οι οποίες υφίστανται ως διμερείς σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ή ως τριμερής διαδικασία, με την κυβέρνηση ως επίσημη συμμετέχουσα στον διάλογο· μπορεί να είναι ανεπίσημες ή θεσμοθετημένες ή συνδυασμός των δύο, να διεξάγονται σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο ή σε επίπεδο επιχείρησης και να είναι διακλαδικές ή κλαδικές ή να διεξάγονται ταυτόχρονα σε περισσότερα του ενός από τα προαναφερθέντα επίπεδα.
- 2) «Συλλογικές διαπραγματεύσεις»: όλες οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις και πρακτικές σε κάθε κράτος μέλος μεταξύ, αφενός, ενός εργοδότη, μίας ομάδας εργοδοτών ή μίας ή περισσότερων οργανώσεων εργοδοτών και, αφετέρου, μίας ή περισσότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων, για τον καθορισμό των συνθηκών εργασίας και των όρων απασχόλησης.
- 3) «Συλλογική σύμβαση»: έγγραφη συμφωνία που αφορά διατάξεις σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης που συνάπτεται από τους κοινωνικούς εταίρους που έχουν την ικανότητα να διαπραγματεύονται εξ ονόματος των εργαζομένων και των εργοδοτών, αντίστοιχα, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων που αναγορεύονται καθολικά εφαρμοστέες.
- 4) «Ανάπτυξη ικανοτήτων»: ενίσχυση των δεξιοτήτων, των δυνατοτήτων και των εξουσιών των κοινωνικών εταίρων ώστε να συμμετέχουν αποτελεσματικά και σε διάφορα επίπεδα στον κοινωνικό διάλογο.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ/Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ, ΚΑΤΟΠΙΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΤΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ, ΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥΣ:

- 1) να διασφαλίσουν, όπως παρουσιάζεται λεπτομερώς στην παρούσα σύσταση, ένα ευνοϊκό περιβάλλον για διμερή και τριμερή κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε όλα τα επίπεδα, το οποίο:
 - α) σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων·
 - β) προωθεί ισχυρές, ανεξάρτητες συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών με σκοπό την ενίσχυση του ουσιαστικού κοινωνικού διαλόγου·
 - γ) περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση της ικανότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών·
 - δ) διασφαλίζει την πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο·
 - ε) προωθεί τη συμμετοχή όλων των μερών στον κοινωνικό διάλογο·
 - στ) είναι προσαρμοσμένο στην ψηφιακή εποχή, προωθεί τις συλλογικές διαπραγματεύσεις στον νέο κόσμο της εργασίας και προάγει τη δίκαιη και ισότιμη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα· και
 - ζ) παρέχει κατάλληλη θεσμική στήριξη με σκοπό την προώθηση του ουσιαστικού κοινωνικού διαλόγου·
- 2) να διασφαλίσουν τη συστηματική, ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών για την απασχόληση και των κοινωνικών πολιτικών και, κατά περίπτωση, της οικονομικής πολιτικής και άλλων δημόσιων πολιτικών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·

- 3) να διασφαλίσουν την πρόσβαση των κοινωνικών εταίρων σε σχετικές πληροφορίες όσον αφορά τη συνολική οικονομική και κοινωνική κατάσταση στο κράτος μέλος τους, καθώς και τη συναφή κατάσταση και τις σχετικές πολιτικές όσον αφορά τους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητάς τους, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.
- 4) να διασφαλίσουν την αναγνώριση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων για τους σκοπούς του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) με τη διασφάλιση ότι, όταν οι αρμόδιες αρχές εφαρμόζουν διαδικασίες για την αναγνώριση και την αντιπροσωπευτικότητα με σκοπό τον καθορισμό των οργανώσεων στις οποίες θα χορηγηθεί το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης, οι αποφάσεις για τον καθορισμό αυτόν λαμβάνονται με ανοικτό και διαφανή τρόπο και βάσει προκαθορισμένων και αντικειμενικών κριτηρίων όσον αφορά τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα των οργανώσεων αυτών, και ότι τα εν λόγω κριτήρια και διαδικασίες καθορίζονται σε διαβούλευση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις εργοδοτών·
 - β) με τη λήψη κατάλληλων μέτρων, όποτε είναι αναγκαίο, ώστε να διασφαλίζουν ότι, όταν στην ίδια επιχείρηση είναι παρόντες τόσο αντιπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των εργαζομένων, η ύπαρξη εκλεγμένων αντιπροσώπων των εργαζομένων δεν χρησιμοποιείται για να υπονομεύσει τη θέση των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των αντιπροσώπων τους· και
 - γ) με τη διασφάλιση της πλήρους αναγνώρισης και του σεβασμού του ειδικού ρόλου τους στις δομές και τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου, και με παράλληλη αναγνώριση ότι ο διάλογος στον οποίο συμμετέχει ευρύτερο σύνολο ενδιαφερόμενων μερών αποτελεί χωριστή διαδικασία·
- 5) να διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι, τα μέλη των συνδικαλιστικών οργανώσεων και οι αντιπρόσωποί τους προστατεύονται κατά την άσκηση του δικαιώματός τους σε συλλογική διαπραγμάτευση από κάθε μέτρο που μπορεί να είναι επιζήμιο γι' αυτούς ή να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόλησή τους. Οι εργοδότες και οι αντιπρόσωποί τους θα πρέπει να προστατεύονται από τυχόν παράνομα μέτρα κατά την άσκηση του δικαιώματός τους σε συλλογική διαπραγμάτευση·

- 6) να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη στους κοινωνικούς εταίρους και μεταξύ αυτών, μεταξύ άλλων με την προώθηση μηχανισμών για την επίλυση των εργασιακών διαφορών, χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα πρόσβασης σε κατάλληλες διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες για την επιβολή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων βάσει νομοθεσίας ή συλλογικών συμβάσεων, και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί από τους κοινωνικούς εταίρους, όπως:
- α) τη χρήση συνδιαλλαγής, διαμεσολάβησης ή διαιτησίας, με τη σύμφωνη γνώμη και των δύο μερών, με σκοπό τη διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων και τη βελτίωση της εφαρμογής των συλλογικών συμβάσεων· και
 - β) την καθιέρωση λειτουργίας διαμεσολάβησης, σε περίπτωση που δεν υφίσταται ήδη, η οποία θα μπορεί να ενεργοποιηθεί σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και οργανώσεων εργοδοτών·
- 7) να διευκολύνουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε όλα τα ενδεδειγμένα επίπεδα και να ενθαρρύνουν τον συντονισμό σε όλη την έκταση των επιπέδων αυτών και μεταξύ τους·
- 8) να προωθήσουν υψηλότερο βαθμό κάλυψης των συλλογικών διαπραγματεύσεων και να καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή αποτελεσματικών συλλογικών διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) με την άρση των θεσμικών ή νομικών εμποδίων στον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις που καλύπτουν νέες ή άτυπες μορφές εργασίας·
 - β) με τη διασφάλιση ότι τα διαπραγματευόμενα μέρη έχουν, στο πλαίσιο του ισχύοντος νομικού πλαισίου, την ελευθερία να αποφασίζουν για τα θέματα που θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης·
 - γ) με την εφαρμογή συστήματος επιβολής των συλλογικών συμβάσεων, είτε διά νόμου είτε όπως έχει συμφωνηθεί με συλλογική σύμβαση, ανάλογα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, επιθεωρήσεων και κυρώσεων·

- 9) να προωθήσουν ενεργά τα οφέλη και την προστιθέμενη αξία του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ιδίως μέσω στοχευμένης επικοινωνίας και άλλων μέσων, και να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους να καταστήσουν τις συλλογικές συμβάσεις ευρέως προσβάσιμες, μεταξύ άλλων με ψηφιακά μέσα και σε δημόσια αποθετήρια·
- 10) να στηρίζουν τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους, κατόπιν αιτήματός τους, για την αποτελεσματική συμμετοχή τους στον κοινωνικό διάλογο, μεταξύ άλλων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και την εφαρμογή ενωσιακού επιπέδου αυτόνομων συμφωνιών κοινωνικών εταίρων, με τη λήψη δράσεων όπως:
- α) προώθηση της ανάπτυξης και της ενίσχυσης των ικανοτήτων τους σε όλα τα επίπεδα, ανάλογα με τις ανάγκες τους·
 - β) χρήση διάφορων μορφών στήριξης, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνεται υλικοτεχνική υποστήριξη, κατάρτιση και παροχή νομικής και τεχνικής εμπειρογνώσιας·
 - γ) ενθάρρυνση κοινών έργων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε διάφορους τομείς ενδιαφέροντος, όπως η παροχή κατάρτισης·
 - δ) ενθάρρυνση και, κατά περίπτωση, στήριξη των κοινωνικών εταίρων ώστε να προτείνουν πρωτοβουλίες και να αναπτύξουν νέες και καινοτόμες προσεγγίσεις και στρατηγικές για την αύξηση της αντιπροσωπευτικότητας και της βάσης των μελών τους·
 - ε) στήριξη των κοινωνικών εταίρων ώστε να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους στην ψηφιακή εποχή, καθώς και να διερευνήσουν νέες δραστηριότητες κατάλληλες για το μέλλον της εργασίας, την πράσινη και τη δημογραφική μετάβαση και τις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας·
 - στ) προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών για όλους όσον αφορά την εκπροσώπηση και τις θεματικές προτεραιότητες·
 - ζ) προώθηση και διευκόλυνση της συνεργασίας τους με τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο·
 - η) παροχή κατάλληλης στήριξης για την εφαρμογή στα κράτη μέλη των συμφωνιών που συνάπτονται σε ενωσιακό επίπεδο μεταξύ κοινωνικών εταίρων·

- θ) βέλτιστη χρήση της εθνικής και ενωσιακής χρηματοδότησης, στις περιπτώσεις που είναι διαθέσιμη, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ και του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, και ενθάρρυνση των κοινωνικών εταίρων να χρησιμοποιούν την υφιστάμενη εθνική και ενωσιακή χρηματοδότηση·
- 11) να υποβάλουν στην Επιτροπή, έως την [ΝΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ημερομηνία που αντιστοιχεί σε 24 μήνες από τη δημοσίευση της σύστασης] κατάλογο μέτρων, τον οποίο θα έχουν καταρτίσει σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και στον οποίο θα παρατίθενται τα μέτρα που λαμβάνονται ή έχουν ήδη ληφθεί σε κάθε κράτος μέλος για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης. Όταν οι εν λόγω πληροφορίες έχουν ήδη υποβληθεί στην Επιτροπή στο πλαίσιο άλλων μηχανισμών υποβολής εκθέσεων, τα κράτη μέλη μπορούν να ανατρέχουν στις εν λόγω εκθέσεις κατά την κατάρτιση του καταλόγου·
- 12) να αναθέσουν ενδεχομένως στους κοινωνικούς εταίρους την εφαρμογή των σχετικών μερών της παρούσας σύστασης, κατά περίπτωση και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική,

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΕΝΤΟΛΩΝ ΤΟΥΣ, ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

- 13) να διερευνήσουν, σε διαβούλευση με τους σχετικούς κοινωνικούς εταίρους, τη δυνατότητα βελτίωσης του πεδίου εφαρμογής και της συνάφειας της συλλογής δεδομένων για τον κοινωνικό διάλογο σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, και να διαβιβάσουν σχετική γνωμοδότηση στο Συμβούλιο, ώστε να ενδείκνυνται για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης·
- 14) να παρακολουθούν τακτικά, από κοινού με τους σχετικούς κοινωνικούς εταίρους σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολυμερούς εποπτείας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, όταν η παρακολούθηση αυτή θα επιτρέψει στους κοινωνικούς εταίρους, μεταξύ άλλων, να εντοπίζουν περιπτώσεις αποκλεισμού τους από διαβουλεύσεις σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την ενωσιακή και την εθνική πολιτική ή ανεπαρκούς συμμετοχής τους σε αυτές·

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- 15) να αξιολογήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, και κατόπιν διαβούλευσης με άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, τις δράσεις που θα αναληφθούν σε συνέχεια της παρούσας σύστασης, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο έως την [ΝΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ημερομηνία που αντιστοιχεί σε 6 έτη από τη δημοσίευση της σύστασης].

[Τόπος]...,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
